

RADA

ZDRUŽENIA MIEST A OBCÍ SLOVENSKA

Postup obcí a miest pri aplikácii zákona o odpadoch

1. Všeobecné informácie a usmernenia k zákonu č. 79/2015 Z. z. o odpadoch

Národná rada Slovenskej republiky schválila 17. 3. 2015 nový zákon o odpadoch, ktorý sa stáva účinným 1.1.2016. Nakoľko je zákon zložitý a významne sa dotkne pôsobnosti všetkých miest a obcí, predkladaný dokument môže pomôcť zorientovať sa pri jeho naplnení.

Cieľom nového zákona je predovšetkým zvýšiť množstvo vytriedeného odpadu v mestách a obciach bez akéhokoľvek finančného zaťaženia samosprávy, až na biologicky rozložiteľný odpad a drobný stavebný odpad.

Zlepšenie triedeného zberu má zabezpečiť zavedenie rozšírenej zodpovednosti výrobcov (RZV), teda povinnosti výrobcov postarať sa o odpad od začiatku jeho až po jeho spracovanie. Vzťahovať sa bude na viacero komodít - vozidlá, pneumatiky, elektroodpad, batérie a akumulátory, obaly a taktiež neobalové výrobky. Najvýznamnejšie zmeny z pohľadu obcí sú pri triedenom zbere odpadu z obalov a neobalových výrobkov.

Zákon dáva povinnosť výrobcov, ktorých budú reprezentovať organizácie zodpovednosti výrobcov (OZV), prevziať existujúci systém triedeného zberu zavedený v mestách a obciach. To znamená, že OZV bude musieť využiť nádoby, resp. vrecový systém a frekvenciu ich zberu tak, ako je to v obci zavedené. Iba na základe dohody s obcou bude môcť byť systém triedeného zberu zmenený.

Rozhodujúce slovo pri tom, ako bude triedený zber v obci organizovaný, bude mať aj naďalej obec, ktorá bude **schvaľovať podmienky vo všeobecne záväznom nariadení** o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi.

Podľa systému navrhnutého v novom zákone o odpadoch, pokiaľ sa mesto/obec dohodne s OZV na systéme triedeného zberu, bude OZV **priamo príslušnej zberovej spoločnosti v obci hradit' všetky náklady** bez ďalšieho administratívneho zaťaženia obce až na biologicky rozložiteľný odpad (BRKO) a drobný stavebný odpad (DSO).

Financovanie „neobalovej“ časti triedeného zberu odpadov materiálovo zhodných so zbieranými obalmi bude zabezpečené prostredníctvom OZV, ktorá bude zabezpečovať i financovanie triedeného zberu obalov v danom meste/obci.

Organizácia zodpovednosti výrobcov na obaly bude musieť byť autorizovaná i na neobalové výrobky, ktoré sa zbierajú spolu s obalmi a preto bude obci/mestu stačiť uzatvorenie zmluvy s jednou OZV a tá sa následne postará o financovanie celého triedeného zberu. Aj podľa nového zákona budú tieto výrobky stále zbierané spolu s obalmi.

Mestá a obce **nebudú musieť zabezpečovať ďalšie triedenie** vyzbieraných odpadov **na obaly a neobaly** a viesť podrobnú evidenciu. Evidencia obcí a miest bude obsahovať len informácie o celkových množstvách vytriedených a vyzbieraných odpadov pre jednotlivé komodity ako je napr. papier, plast a podobne.

Ako nový subjekt v systéme zabezpečovania triedeného zberu ustanovuje zákon Koordinačné centrá. **Koordinačné centrá budú zriadené vždy jedno pre každý vyhradený prúd odpadu (napr. elektroodpad, použité batérie a akumulátory). Z dôvodu zachovania spoločného integrovaného systému triedeného zberu odpadov z obalov a neobalových výrobkov na obciach bude zriadené spoločné koordinačné centrum pre odpady z obalov a odpady z neobalových výrobkov.** Zakladateľmi koordinačného centra pre vyhradený prúd odpadu môžu byť výlučne OZV a výrobcovia vyhradených výrobkov, ktorí plnia vyhradené povinnosti individuálne pre tento vyhradený prúd odpadu; ak ide o použité batérie a akumulátory, môže byť zakladateľom aj tretia osoba.

Koordinačné centrum

Hlavným partnerom pre obec pri zabezpečovaní triedeného zberu budú OZV. Ak by však v tomto vzťahu nastali medzi obcou a OZV problémy, môže sa obec obrátiť na Koordinačné centrum. Koordinačné centrum bude slúžiť pre mestá a obce v takýchto prípadoch ako kontaktné miesto, pričom medzi jeho hlavné povinnosti má patriť najmä:

1. zriadiť a prevádzkovať linku pre obce, pôvodcov odpadu a držiteľov odpadu,
2. prijímať informácie o nezabezpečení odvozu triedených zložiek komunálneho odpadu, pričom centrum je povinné zabezpečiť nápravu takéhoto stavu,
3. evidovať a vyhodnocovať rozsah plošného pokrytia územia SR, čo v prípade odpadov z obalov a neobalových výrobkov znamená to, že ak žiadna OZV neuzatvorí zmluvu o financovaní triedeného zberu s niektorou obcou, koordinačné centrum zabezpečí zlosovanie, na základe ktorého bude takýmto obciam pridelená OZV. Tento nástroj slúži na to, aby sa nestalo, že niektorá z obcí nebude mať zabezpečené financovanie triedeného zberu,
4. v prípade, že nastane problém pri uzatváraní zmluvy medzi obcou a OZV, ako výsledkom zlosovania, bude koordinačné centrum povinné zabezpečiť nezávislú osobu tzv. mediátora na jeho riešenie,
5. prijímať a spracovávať údaje a poskytovať ich Ministerstvu životného prostredia SR na účely ohlasovacích povinností.

Program obce

Obec, na území ktorej ročná produkcia komunálnych odpadov vrátane drobných stavebných odpadov presahuje 350 ton alebo ktorej počet obyvateľov prevyšuje 1000, je **povinná vypracovať program obce. Obec môže vypracovať program obce v spolupráci s jednou obcou alebo viacerými obcami na základe zmluvnej spolupráce.** V spoločnom programe si obce môžu určiť ciele jednotlivo pre každú obec. Program obce obsahuje najmä charakteristiku aktuálneho stavu odpadového hospodárstva, ciele a opatrenia zamerané na zníženie množstva vzniknutých komunálnych odpadov a na zvýšenie podielu triedeného zberu komunálnych odpadov a ich následného zhodnotenia, opatrenia na znižovanie množstva biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov ukladaných na skládky odpadov, rozsah finančnej náročnosti programu

Triedený zber

Najväčším problémom samospráv bude asi znečistenie triedeného zberu zmesovým odpadom, alebo biologicky rozložiteľným odpadom. Zodpovednosť samosprávy sa začína až vtedy, keď triedený zber nebude triedeným zberom, ale len zberom, keď zmesový komunálny odpad bude vo farebnej nádobe prevažovať **viac ako 50%**. Vtedy sa bude kontajner považovať za zmesový komunálny odpad. Zodpovednosť za znečistený triedený zber ponese občania, ktorým kontajner patrí. Iným problémom je znečistenie vznikajúce z nevedomosti, vtedy budú OZV povinné realizovať osvetové kampane a dbať na informovanosť občanov.

Celý triedený zber odpadov z obalov a neobalových výrobkov, ale aj elektroodpadu a použitých batérií a akumulátorov, vrátane zberných nádob, budú financovať výrobcovia prostredníctvom OZV. Ak budú občania dôsledne triediť odpad, nebudú mať obce s triedeným zberom žiadne náklady.

Drobný stavebný odpad (DSO) a biologicky rozložiteľný odpad (BRKO)

Veľká zmena sa týka aj drobného stavebného odpadu. Samosprávy sú **povinné zaviesť množstevný zber DSO.** Výška miestneho poplatku za komunálne odpady a DSO má byť určená vo VZN. Zrušilo sa množstevné obmedzenie 1m³ na osobu a rok a výška miestneho poplatku bude priamo úmerná množstvu týchto odpadov vyprodukovaných pôvodcom odpadu, čím sa spravodlivo určí zodpovednosť občanov.

Dôležitá zmena nastáva aj vo vzťahu k podmienkam **triedeného zberu biologicky rozložiteľného odpadu**, kde je ustanovená **povinnosť každej obce zaviesť triedený zber odpadu zo zelene.** Výnimka je možná len vo vzťahu **k biologicky rozložiteľnému kuchynskému odpadu od fyzických osôb.**

Elektronický informačný systém

Podľa nového zákona o odpadoch bude evidencia vytriedeného a zhodnoteného odpadu presná. Zavedenie „**Elektronického informačného systému**“ v odpadovom hospodárstve by malo zamedziť duplicitám a hlavne viesť odkontrolovaniu vyprodukovaného odpadu od jeho začiatku až po koniec.

Recyklačný fond

Recyklačný fond vstúpi do likvidácie 31. decembra 2016. Úlohy Recyklačného fondu vzťahujúce sa k financovaniu triedeného zberu odpadov budú nahradené zavedením princípu rozšírenej zodpovednosti výrobcov (RZV), čo znamená, že výrobcovia a dovozcovia zastúpení Organizáciami zodpovednosti výrobcov (OZV) budú zodpovední za financovanie triedeného zberu komunálnych odpadov.

Prostriedky Recyklačného fondu vo výške 80% budú ku dňu 30. júna 2016 prevedených do Environmentálneho fondu a ich použitie bude viazané na podporu triedeného zberu.

Zároveň prichádza k zmene, podľa ktorej bude možné poskytnúť finančné prostriedky na budovanie zberných dvorov pre združenia miest a obcí a tiež bude možné použiť finančné prostriedky na vybudovanie informačného systému odpadového hospodárstva. Ak samosprávy plánujú čerpať tieto prostriedky s RF musia tak urobiť len v prípade, že projekt bude ukončený do konca roka 2016.

Štandard triedeného zberu

Za zavedenie **štandardu triedeného zberu** bude zodpovedná obec/mesto. Občania v obciach a mestách by mali mať vytvorenú dostatočne hustú a pohodlnú sieť zberných miest na triedený odpad, aby mohli triediť pohodlnejšie viac odpadu, ako doteraz. **Náklady spojené s vybudovaním takejto siete by mali znášať OZV, s ktorou má obec podpísanú zmluvu.** Prostredníctvom štandardov **by mala mať obec/mesto jasne stanovené, aké minimálne množstvo nádob, resp. vriec bude potrebovať, a ako často ich bude potrebné vyvážať.**

Zberné dvory

Prevádzkovateľ zberného dvora bude musieť viesť evidenciu odpadov celkovo odovzdaných na zbernom dvore, ako i zvlášť o množstve a druhoch odpadov, ktoré na zbernom dvore odovzdali obyvatelia príslušnej obce. **Ak zberný dvor patrí združeniu obcí, prevádzkovateľ bude musieť viesť evidenciu zvlášť pre obyvateľov každej obce združenia.** Na zberných dvoroch sa už nebudú môcť zbierať odpadové pneumatiky, lebo zákon ustanovil povinnosť odovzdávať ich výlučne distribútorom pneumatík, ktorí ich musia bezplatne odoberať.

Autorizácia OZV a uzatváranie zmlúv s OZV

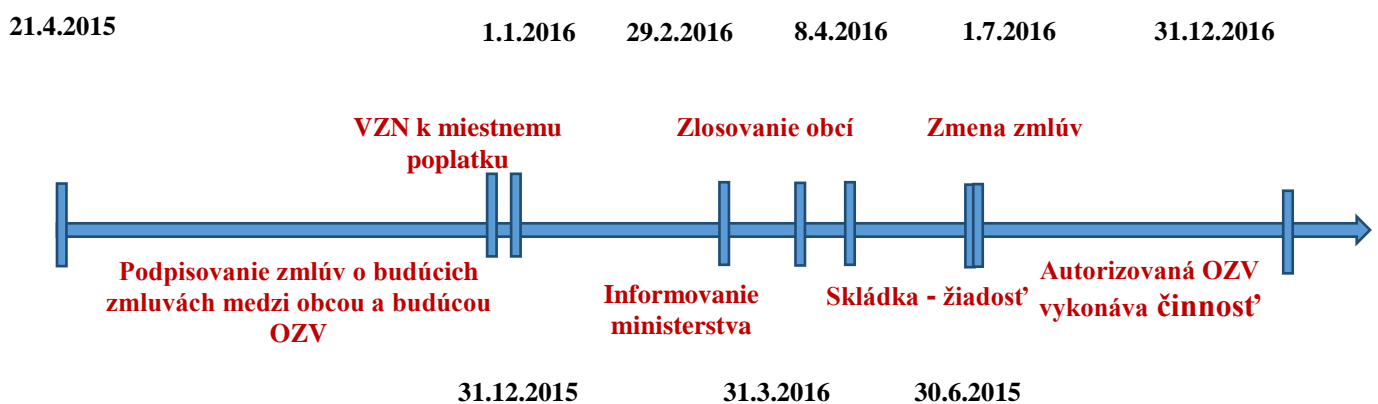
Všetky spoločnosti, ktoré sa chcú stať OZV musia prejsť procesom autorizácie, čím sa zabezpečí, že financovanie triedeného zberu v mestách a obciach budú môcť zabezpečovať len dôveryhodné a dostatočne finančne a odborne silné spoločnosti, tak aby triedený zber v mestách a obciach fungoval bez problémov. **Autorizáciu udeľuje Ministerstvo životného prostredia SR.** Autorizované OZV budú vedené vo verejne prístupnom registri a obce a mestá si budú môcť overiť, že ich partner pre financovanie triedeného zberu je držiteľom autorizácie a má povolenie vykonávať túto činnosť. Do 31.3.2016 by malo prebiehať čiastočné zazmluvnenie miest a obcí týmito spoločnosťami „Zmluvou o budúcej zmluve“, čo je jednou z podmienok na získanie autorizácie OZV. Následne OZV bude žiadať o udelenie autorizácie.

Naopak **Zmluva o budúcej zmluve** poskytuje mestu/obci garanciu plynulého a rýchleho prechodu na nový systém financovania triedeného zberu. MŽP má tri mesiace na rozhodnutie, či žiadateľ splnil všetky podmienky na udelenie autorizácie OZV a ak nebude mať výhrady udelí v oblasti obalov a neobalových výrobkov autorizácie všetkým OZV tak, aby mohli všetci naraz od 1.7.2016 vykonávať svoju činnosť.

Pri samotnom procese zazmluvňovania je potrebné dať si pozor na podpísanie viacerých zmlúv o budúcej zmluve, prípadne na to ako je upravený prechod zo zmluvy o budúcej zmluve na riadnu zmluvu po tom, čo OZV získa autorizáciu. Obec by mala mať už pri uzatváraní zmluvy o budúcej zmluve záruku, že táto zmluva bude pokračovať ako riadna zmluva. Obec musí mať istotu, že ak OZV získa autorizáciu, bude musieť dodržať svoje záväzky v obci/ meste automaticky, pretože inak sa môže stať, že obec alebo mesto skončí v zlosovaní. Dôležité je, aby bolo už zo zmluvy o budúcej zmluve jasné, koľko stojí triedený zber a koľko bude OZV platiť zberovej spoločnosti za prevádzku triedeného zberu na jej území, aby sa správne nastavil miestny poplatok za odpad pre rok 2016. Zákon č. 79/ 2015 z. z. o odpadoch sa miestnymi poplatkami priamo nezaoberá avšak dňa 8. 7. 2015 bolo na stránkach Ministerstva životného prostredia SR uverejnené usmernenie k tomuto problému.

Je potrebné upozorniť aj na skutočnosť kedy obec môže na nakladanie s odpadmi z obalov a odpadmi z neobalových výrobkov zbieraných spolu s odpadmi z obalov uzavrieť zmluvu **len s jednou organizáciou zodpovednosti výrobcov pre obaly** na obdobie jedného kalendárneho roka.

2. Časová postupnosť zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch pre obce

21.4.2015 - Zákon č. 79/2015 o odpadoch publikovaním v Zbierke zákonov vstúpil do platnosti.

31.12.2015 - UZATVORENIE ZMLUVY O BUDÚCEJ ZMLUVE MEDZI OBCOU A BUDÚCOU OZV. Ak do dátumu predloženia všetkých žiadostí OZV o autorizáciu nedôjde k uzatvoreniu zmluvy o budúcej zmluve zo strany obce, obec bude zaradená do zlosovania, na základe ktorého bude následne pridelená príslušnej OZV.

1.1.2016 - Zákon č. 79/2015 o odpadoch nadobúda účinnosť.

1.1.2016 – 31.3.2016 – ŽIADOSTI O UDELENIE AUTORIZÁCIE. Predkladanie žiadostí o udelenie autorizácie na činnosť OZV. Jednou z požiadaviek na získanie autorizácie je predloženie zoznamu obcí, s ktorými je OZV v zmluvnom vzťahu (§ 28 ods. 5 a ods. 6).

15.12.2015 (1.1.2016) – VZN K USTANOVENIU VÝŠKY MIESTNEHO POPLATKU. K tomuto dátumu obec ustanoví všeobecne záväzným nariadením sadzbu miestneho poplatku za komunálne odpady. VZN účinnosť nadobúda pätnástym dňom od vyvesenia na úradnej tabuli, ak v ňom nie je ustanovený neskorší začiatok účinnosti (§ 6, ods. 8 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

1.1.2016 – PLATNOSŤ SÚHLASOV. K tomuto dátumu strácajú platnosť všetky súhlasy vydané podľa doterajších predpisov, ktoré sa podľa zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch nevyžadujú okrem súhlasov uvedených v odseku 20 zákona. Týka sa to napríklad súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo zelene, ak jeho ročná kapacita neprevyšuje 100 ton (§ 135, ods. 19).

29.2.2016 – INFORMOVANIE MINISTERSTVA. Kto vykonáva zber vyhradeného prúdu odpadov podľa doterajších predpisov, je povinný do 29. februára 2016 informovať o tom ministerstvo. Tento dátum je dôležitý pre tie obce, ktoré disponujú vlastnými zberovými kapacitami (§ 135, ods. 8).

8.4.2016 – ZLOSOVANIE OBCÍ. Do tohto dátumu sa uskutoční zlosovanie pre tie obce, ktoré neboli zahrnuté v žiadostiach o udelenie autorizácie, t. j. nemali so žiadnou OZV uzatvorenú zmluvu o budúcej zmluve (§ 135, ods. 26).

30.6.2016 – VZN O NAKLADANÍ S KOMUNÁLNYMI ODPADMI A DROBNÝMI STAVEBNÝMI ODPADMI. Do tohto dátumu je obec povinná uviesť VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi do súladu s novým zákonom a zároveň upraviť triedený zber podľa požiadaviek zákona. Úprava systému triedeného zberu by mala prebehnúť už v kooperácii s vybranou OZV (§ 135, ods. 15).

30.6.2016 – ŽIADOSŤ O VYDANIE SÚHLASU NA PREVÁDZKOVANIE ZBERNÉHO DVORA. Do tohto dátumu je prevádzkovateľ zberného dvora podľa doterajších predpisov povinný požiadať o vydanie súhlasu (§ 135, ods. 30).

30.6.2016 – TEN, KTO VYKONÁVA ZBER VYHRADENÉHO PRÚDU ODPADOV - UZATVORENIE ZMLUVY S OZV. Tento termín sa týka zberových spoločností vrátane tých, ktorých prevádzkovateľom je obec formou technických služieb (§ 135, ods. 6).

30.6.2016 – SÚHLAS NA UZAVRETIE SKLÁDKY ODPADOV ALEBO JEJ ČASTI, VYKONANIE JEJ REKULTIVÁCIE A JEJ NÁSLEDNÉ MONITOROVANIE. Do tohto dátumu je prevádzkovateľ skládky odpadov, ktorej kapacita je k 1. januáru 2016 naplnená alebo ktorej k 1. januáru 2016 uplynula doba platnosti rozhodnutia na jej prevádzkovanie, povinný požiadať o udelenie súhlasu, ak o vydanie tohto súhlasu nepožiadala do 1. januára 2016 (§ 135, ods. 31).

1.7.2016 – ÚČINNOSŤ ROZHODNUTÍ O UDELENÍ AUTORIZÁCIE NA ČINNOSŤ OZV. Prevedenie zmluvy o budúcej zmluve na riadnu zmluvu s obcou (§ 135, ods. 25). Zmluvy o budúcných zmluvách medzi obcou a OZV by sa najneskôr do 30.9.2016 mali zmeniť na riadne zmluvy. (§ 28, ods. 7). Týka sa to všetkých obcí.

31.12.2016 – ZMLUVA MEDZI OBCOU A ZBEROVOU SPOLOČNOSŤOU. Do tohto dátumu je obec povinná zosúladiť zmluvu so zberovou spoločnosťou s platným zákonom – týka sa to predovšetkým úpravy dĺžky trvania zmluvy ako i výpovednej lehoty

(§ 135, ods. 14).

**31.12.2016 – RECYKLAČNÝ FOND. K tomuto dátumu sa ruší Recyklačný fond
(§ 132, ods. 1).**